

ΑΙΜΑΤΟΒΑΜΜΕΝΟ ΕΘΝΟΣ

PAUL AUSTER

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
SPENCER OSTRANDER

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΙΩΑΝΝΑ ΗΛΙΑΔΗ

**ΚΑΘΕ ΧΡΟΝΟ ΠΕΡΙΠΟΥ ΣΑΡΑΝΤΑ ΧΙΛΙΑΔΕΣ
ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΣΚΟΤΩΝΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΡΑΥΜΑΤΑ ΛΟΓΩ
ΠΥΡΟΒΟΛΙΣΜΟΥ, ΚΑΤΙ ΠΟΥ ΧΟΝΤΡΙΚΑ ΙΣΟΔΥΝΑΜΕΙ
ΜΕ ΤΟΝ ΕΤΗΣΙΟ ΑΡΙΘΜΟ ΘΑΝΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΡΟΧΑΙΑ
ΔΥΣΤΥΧΗΜΑΤΑ ΣΤΟΥΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ**

και αυτοκινητόδρομους. Περισσότεροι από τους μισούς από αυτούς τους σαράντα χιλιάδες θανάτους από πυροβόλα όπλα συνιστούν αυτοκτονίες, οι οποίες με τη σειρά τους ισοδυναμούν με τις μισές από το σύνολο των αυτοκτονιών ανά έτος. Αν προσθέσουμε όλες τις δολοφονίες που διαπράττονται με όπλα, όλους τους τυχαίους θανάτους που οφείλονται σε όπλα και τις ανθρωποκτονίες λόγω επιβολής του νόμου που προκαλούνται από όπλα, ο μέσος όρος

(Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΟ ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟ)

ΜΕΤΑΙΧΜΙΘ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Ξένη λογοτεχνία

Πρώτη έκδοση Φεβρουάριος 2024

Τίτλος πρωτοτύπου Paul Auster, *Bloodbath Nation*, 2023

Επιμέλεια – Διόρθωση τυπογραφικών δοκιμίων Αλεξάνδρα Δένδια
Σχεδιασμός εξωφύλλου Ρεντουάν Αμζλάν

- © 2021, Paul Auster
- © 2021, Spencer Ostrander
- © 2024, Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ (για την ελληνική γλώσσα)

ISBN 978-618-03-3944-4

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 83944

Κ.Ε.Π. 5768, κ.π. 19800

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα

τηλ.: 211 3003500, fax: 211 3003562

metaixmio.gr · metaixmio@metaixmio.gr

Κεντρική διάθεση

Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα

τηλ.: 210 3647433, fax: 211 3003562

Βιβλιοπωλεία ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

- Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα
τηλ.: 210 3647433, fax: 211 3003562
- Πολυχώρος, Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα
τηλ.: 211 3003580, fax: 211 3003581

PAUL AUSTER

ΑΙΜΑΤΟΒΑΜΜΕΝΟ
ΕΘΝΟΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ Spencer Ostrander

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Ιωάννα Ηλιάδη

ΜΕΤΑΙΧΜΙΘ

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Επί δύο χρόνια ο Σπένσερ Οστράντερ ταξίδευε σε ολόκληρη τη χώρα για να αποτυπώσει σε φωτογραφίες τους τόπους όπου σημειώθηκαν περισσότερα από τριάντα περιστατικά μαζικών πυροβολισμών τα τελευταία χρόνια. Κατά τρόπο αξιοσημείωτο οι φωτογραφίες χαρακτηρίζονται από την απουσία ανθρώπινων φιγούρων και από το γεγονός ότι σε καμία από αυτές δεν είναι εμφανή –ούτε καν υπονοούνται– τα όπλα. Απεικονίζουν κτίρια, συνήθως θλιβερά, άσχημα κτίρια σε αδιάφορα, ουδέτερα αμερικανικά τοπία, ξεχασμένα οικοδομήματα όπου άντρες με τουφέκια και πιστόλια διέπραξαν φριχτές σφαγές αιχμαλωτίζοντας πρόσκαιρα την προσοχή τής χώρας, προτού τελικά περάσουν στη λήθη, ως τη στιγμή που ο Σπένσερ Οστράντερ τα μεταμόρφωσε με τη φωτογραφική μηχανή του σε επιτύμβιες στήλες της συλλογικής μας θλίψης.

1

Ποτέ δεν είχα δικό μου όπλο. Όχι αληθινό όπλο πάντως, όμως για δύο ή τρία χρόνια από τότε που έβγαλα τις πάνες πηγαينوερχόμεουν εδώ κι εκεί με ένα εξάσφαιρο να κρέμεται στον γοφό μου. Ήμουν Τεξανός, έστω κι αν ζούσα στα προάστια έξω από το Νιούαρκ του Νιου Τζέρσι, διότι τον καιρό εκείνο, στις αρχές της δεκαετίας του '50, η Άγρια Δύση ήταν πανταχού παρούσα και αναρίθμητες στρατιές μικρών Αμερικανών ήταν περήφανοι κάτοχοι ενός καουμπόικου καπέλου κι ενός φτηνού ψεύτικου πιστολιού χωμένου σε μια ιμιτασιόν δερμάτινη θήκη. Μια στο τόσο μπροστά από τον κόκκορα του όπλου έμπαιναν καψούλια που μιμούνταν τον ήχο μιας πραγματικής εκπυρσοκρότησης όταν σημαδεύαμε, πυροβολούσαμε και καθαρίζαμε τον κόσμο εξολοθρεύοντας άλλον έναν κακό. Τις περισσότερες φορές πάντως αρκούσε απλώς να τραβήξουμε τη σκανδάλη και να φωνάξουμε «Μπαμ, μπαμ, σ' έφαγα!».

Πηγή των φαντασιώσεων αυτών ήταν η τηλεόραση, ένα καινούργιο φαινόμενο που είχε αρχίσει να εξαπλώνεται και να αγγίζει πλήθος ανθρώπων ακριβώς τον καιρό τής γέννησής μου (1947), και, αφού ο πατέρας μου τύχαινε να είναι ιδιοκτήτης ενός καταστήματος με ηλεκτρικές συσκευές και εμπορευόταν διάφορες μάρκες τηλεοράσεων, έχω την ιδιαίτερη τιμή να είμαι ένας από τους πρώτους ανθρώπους οπουδήποτε στον κόσμο που είχαν στο σπίτι τους τηλεόραση από τότε που γεννήθηκαν. Ο *Χόπαλονγκ Κάσιντι* και ο *Μοναχικός καβαλάρης* ήταν οι δύο σειρές που θυμάμαι περισσότερο, όμως στο απογευματινό πρόγραμμα κατά τα προσχολικά μου χρόνια υπήρχε και η καθημερινή επέλαση των γουέστερν χαμηλού προϋπολογισμού από τη δεκαετία του '30 και από τις αρχές της δεκαετίας του '40, ιδιαίτερα εκείνα στα οποία πρωταγωνιστούσε ο ευειδής, αθλητικός Μπάστερ Κραμπ και ο γέρος κολαούζος του, ο Αλ Σεντ Τζον. Οι εν λόγω σειρές και ταινίες δεν ήταν παρά χονδροειδείς σαχλαμάρες, όμως στην ηλικία των τριών, των τεσσάρων και των πέντε ετών ήμουν πολύ μικρός για να το καταλάβω και αυτός ο κόσμος που χωριζόταν ξεκάθαρα σε άντρες με άσπρα καπέλα και σε άντρες με μαύρα καπέλα ταίριαζε απόλυτα στις περιορισμένες νοητικές ικανότητες του νεαρού, ανώριμου εγκεφάλου μου. Οι ήρωές μου ήταν καλόκαρδοι μπούφοι, άνθρωποι πράοι, φειδωλοί στα λόγια και συνεσταλμένοι με τις γυναίκες, που όμως ήξεραν να ξεχωρίζουν το δίκαιο από το άδικο και μπορούσαν να βάλουν κάτω με τις γροθιές και με τα πιστόλια τους τους επιτήδειους κάθε φορά που ένα

ράντσο, ένα κοπάδι γελάδια ή η ασφάλεια της πόλης βρισκόταν σε κίνδυνο.

Όλοι οπλοφορούσαν σε εκείνες τις ιστορίες, ήρωες και κακούργοι ομοίως, όμως μόνο το όπλο του ήρωα ήταν όργανο της αρετής και της δικαιοσύνης και, αφού δεν φανταζόμουν τον εαυτό μου ως κακούργο αλλά ως ήρωα, το ψεύτικο εξάσφαιρο που ήταν δεμένο στη μέση μου αποτελούσε δείγμα της δικής μου αρετής και αγνότητας, μια απτή απόδειξη του ιδεαλιστικού, φανταστικού ανδρισμού μου. Χωρίς το όπλο δεν θα ήμουν ήρωας αλλά ένα τίποτα, απλώς ένα παιδί.

Λαχταρούσα να έχω ένα δικό μου άλογο εκείνα τα χρόνια, αλλά ούτε μια φορά δεν ευχήθηκα να αποκτήσω αληθινό όπλο ή έστω να χρησιμοποιήσω ένα για να ρίξω. Όταν τελικά συνέβη αυτό, ήμουν εννέα ή δέκα χρονών και είχα αφήσει προ πολλού πίσω μου τον παιδιάστικο ονειρικό κόσμο των τηλεοπτικών καουμπόηδων. Ήμουν αθλητής τώρα, με ιδιαίτερη αφοσίωση στο μπέιζμπολ, αλλά διάβαζα επίσης βιβλία και ενίοτε έγγραφα άθλια ποιήματα· ήμουν ένα αγόρι που βάδιζε αργά στο ελικοειδές μονοπάτι προς τον μεγαλύτερο εαυτό του. Εκείνο το καλοκαίρι οι γονείς μου με έστειλαν σε μια κατασκήνωση στο Νιου Χάμσαϊρ, όπου εκτός από μπέιζμπολ κάναμε επίσης κολύμβηση, κανό, τένις, τοξοβολία, ιππασία και κάνα δυο μαθήματα σκοποβολής την εβδομάδα· εκεί ένιωσα για πρώτη φορά τη χαρά τού να μαθαίνω πώς να χειρίζομαι ένα τουφέκι διαμετρήματος 22 χιλιοστών και να φυτεύω σφαίρες σε έναν χάρτινο στόχο στερεωμένο σε έναν τοίχο περίπου είκοσι πέντε ή πενήντα

μέτρα μακριά (δεν θυμάμαι την ακριβή απόσταση, τον καιρό εκείνο όμως μου φαινόταν πως ήταν ακριβώς ό,τι έπρεπε, ούτε πολύ μεγάλη ούτε πολύ μικρή). Ο ομαδάρχης που μας καθοδηγούσε ήξερε καλά τη δουλειά του και θυμάμαι ζωηρά να μου μαθαίνουν πώς να τοποθετώ τα χέρια μου πάνω στο όπλο, πώς να ευθυγραμμίζω τον στόχο με το στόχαστρο στην άκρη της κάννης, πώς να αναπνέω σωστά όταν ετοιμάζομαι να πυροβολήσω και πώς να τραβάω τη σκανδάλη με μια αργή, απαλή κίνηση για να εκτοξεύσω τη σφαίρα μέσα από την κάννη στον αέρα. Την εποχή εκείνη είχα εξαιρετική όραση και γρήγορα πήρα το κολάι, πρώτα πρηνηδόν, θέση από την οποία μια φορά έκανα σκορ 47/50 στις πέντε βολές που συνιστούσαν έναν γύρο, κι ύστερα καθιστός, κάτι που συνεπαγόταν μια ολόκληρη σειρά από νέες τεχνικές. Όμως, ακριβώς πάνω που ετοιμαζόμουν να προχωρήσω στη γονατιστή στάση, το καλοκαίρι τελείωσε κι έτσι έλαβε τέλος και η καριέρα μου ως σκοπευτή. Οι γονείς μου αποφάσισαν ότι η κατασκήνωση αυτή ήταν πολύ μακριά από το σπίτι μας και το επόμενο καλοκαίρι με έστειλαν σε μια άλλη, η οποία βρισκόταν πιο κοντά –λιγότερο από τη μισή απόσταση απ' ό,τι η προηγούμενη–, όπου η σκοποβολή δεν περιλαμβανόταν στον κατάλογο των δραστηριοτήτων. Μια μικρή απογοήτευση ίσως, όμως από κάθε άλλη άποψη η δεύτερη κατασκήνωση ήταν ανώτερη από την πρώτη και δεν αφιέρωσα πολλή σκέψη στο θέμα. Παρ' όλα αυτά, πάνω από εξήντα χρόνια μετά θυμάμαι ακόμη πόσο ωραία ήταν να ρίχνεις μια βολή ίσια στο κέντρο του στόχου, κάτι που προκαλούσε μια αίσθηση ικανοποίησης παρόμοια

με αυτή που βίωνα όποτε έτρεχα από τη θέση μου ως αμυντικού ανάμεσα στη δεύτερη και στην τρίτη βάση για να πιάσω μια πάσα από τον παίκτη στα αριστερά κι ύστερα έστριβα για να πετάξω την μπάλα στον κάτσερ, ενώ ένας ράνερ περνούσε σαν σίφουνας από την τρίτη βάση και κατευθυνόταν προς την αρχική. Μια αίσθηση σύνδεσης ανάμεσα στον εαυτό μου και σε κάποιον ή σε κάτι άλλο σε μεγάλη απόσταση από εμένα και το να πετάω μια μπάλα ή να ρίχνω μια σφαίρα και να πετυχαίνω τον στόχο για κάποιον προκαθορισμένο σκοπό –για να εμποδίσω έναν παίκτη να σκοράρει φτάνοντας στη βάση, για να πετύχω ένα υψηλό σκορ στο σκοπευτήριο– παρήγαγε ένα βαθύ, λαμπρό αίσθημα ικανοποίησης και επιτυχίας. Αυτό που μετρούσε ήταν η σύνδεση και, άσχετα με το αν το μέσο της σύνδεσης ήταν μια μπάλα ή μια σφαίρα, η αίσθηση ήταν η ίδια.

Η επόμενη ευκαιρία να ρίξω με όπλο παρουσιάστηκε όταν ήμουν δεκατεσσάρων ή δεκαπέντε χρονών. Τότε πια το πάθος μου για τα αθλήματα είχε διευρυνθεί και πέρα από το μπέιζμπολ με ενδιέφεραν επίσης το φούτμπολ και το μπάσκετ· κάνοντας τάκλιν ή τατσντάουν, παίζοντας άμυνα ζώνης ή κάνοντας επίθεση, το να συνδέομαι με κάποιον ή με κάτι σε μεγάλη απόσταση από εμένα εξακολουθούσε να είναι αυτό που με ενέπνεε περισσότερο στο παιχνίδι – το να πετυχαίνω ένα τζαμπ σουτ από πέντ’ έξι μέτρα μακριά ή, ως επιθετικός στο μπέιζμπολ, το να στέλνω με μια πάσα τριάντα πέντε μέτρα πιο κάτω στο γήπεδο την μπάλα, που προσγειωνόταν στα χέρια του συμπαίκτη μου ενώ εκείνος έτρεχε για να σκοράρει. Ένας από τους πιο στενούς μου

φίλους τα χρόνια εκείνα καταγόταν από εύπορη οικογένεια και, όταν ο πατέρας του αγόρασε ένα αγρόκτημα για την προσωπική του ψυχαγωγία στην κομητεία Σάσεξ, σύντομα με προσκάλεσαν να το επισκεφτώ ένα Σάββατο ή μια Κυριακή στα μέσα εκείνου του Νοέμβρη. Τα περισσότερα απ' όσα συνέβησαν σε αυτή την επίσκεψη έχουν σβηστεί πια από το μυαλό μου, ωστόσο αυτό που ξεχωρίζει και το οποίο ποτέ μου δεν ξέχασα είναι οι μια δυο ώρες που περάσαμε κάνοντας σκοποβολή με κινούμενους στόχους σε εκείνο το παγερό αγροτικό τοπίο με τα γυμνά κλωνάρια και τα κοράκια που έσχιζαν τον ουρανό κρώζοντας. Όχι με ένα εικοσιδυάρι τουφέκι αυτή τη φορά, αλλά με μια δίκαννη καραμπίνα, ένα πιο βαρύ, πιο επιβλητικό εργαλείο με μεγαλύτερη ανάκρουση, και τώρα πια δεν έριχνα σε έναν χάρτινο στόχο στερεωμένο σε έναν τοίχο αλλά σε ένα κινούμενο ιπτάμενο αντικείμενο, σε έναν στρογγυλό μαύρο δίσκο που ονομαζόταν πήλινο περιστέρι και εκτοξευόταν προς τα πάνω από μια συσκευή στο έδαφος, και, καθώς σημάδευα αυτό το μαύρο πράγμα που κινούνταν με μεγάλη ταχύτητα στον λευκόγκριζο ουρανό, ήξερα ότι έπρεπε να δράσω γρήγορα, ειδάλλως ο δίσκος θα έπεφτε στο έδαφος προτού προλάβω να πυροβολήσω. Όλως παραδόξως δεν μου φάνηκε δύσκολο και ακόμα και στην πρώτη μου προσπάθεια κατάφερα να υπολογίσω σωστά την ταχύτητα και την τροχιά του δίσκου, συνεπώς μπόρεσα να καταλάβω πόσο μπροστά από τον στόχο έπρεπε να σημαδέψω, έτσι ώστε, όταν το φυσίγγι θα πετούσε στον αέρα, να συγκρουόταν με το αντικείμενο που ταξίδευε προς το μέρος του. Η πρώτη μου

βολή πέτυχε διάνα. Ο πήλινος δίσκος έσπασε στον αέρα, μικροσκοπικά θραύσματα έπεσαν στο έδαφος κι ύστερα, λίγες στιγμές αργότερα, όταν εκτοξεύτηκε το δεύτερο πήλινο περιστέρι, το πέτυχα κι αυτό με την επόμενη βολή μου. Η τύχη του πρωτάρη ίσως, ωστόσο αισθάνθηκα μια παράξενη αυτοπεποίθηση και, καθώς περίμενα να ρίξουν με τη σειρά τους ο φίλος μου και ο πατέρας του, είπα μέσα μου ότι όλες αυτές οι μπάλες που είχα πετάξει παίζοντας φούτμπολ τα τελευταία δύο ή τρία χρόνια πρέπει να είχαν κάποια σχέση. Εκτός αυτού, κατάλαβα επίσης ότι, όσο κι αν είχα απολαύσει τη σκοποβολή με σταθερούς στόχους στο Νιου Χάμσαϊρ, τούτο το είδος σκοποβολής ήταν πολύ πιο ικανοποιητικό. Πρώτα απ' όλα επειδή ήταν πιο δύσκολο, αλλά κι επειδή ήταν απείρως πιο διασκεδαστικό να κάνεις κομμάτια ένα πήλινο περιστέρι απ' ό,τι να ανοίγεις μια τρύπα σε ένα κομμάτι χαρτί. Όλο το υπόλοιπο απόγευμα δεν αστόχησα ούτε μία φορά.

Δεδομένου του πόσο αβίαστα είχα εξοικειωθεί με το καινούργιο αυτό άθλημα, μου φαίνεται απορίας άξιο που δεν επιδόθηκα περισσότερο σε αυτό. Ακόμα και στο Νιου Τζέρσι είμαι σίγουρος ότι θα μπορούσα να βρω κάπου μια λέσχη σκοποβολής και να συνεχίσω να ρίχνω βολές εκεί μία ή δύο φορές την εβδομάδα για όσο καιρό ήθελα, όμως, παρ' όλη την ευχαρίστηση που είχα αισθανθεί εκείνη τη μέρα στο αγρόκτημα, απλώς δεν αφιέρωσα άλλη σκέψη στο θέμα. Κάτι ακόμη πιο ακατανόητο: Ούτε μια φορά στα πολλά χρονιά που ακολούθησαν δεν ξανάπιασα στα χέρια μου άλλο τουφέκι ή καραμπίνα.

Ελλείπει άλλης εξήγησης, υποψιάζομαι ότι η αδιαφορία μου για τα όπλα πήγαζε από το γεγονός ότι τίποτε στο περιβάλλον μου δεν με είχε προδιαθέσει να ενδιαφέρομαι για αυτά. Ούτε ο πατέρας μου ούτε η μητέρα μου ούτε κανέναν άλλος στην ευρύτερη οικογένειά μας δεν είχε όπλο στην κατοχή του και κανείς τους δεν είχε ασχοληθεί με το κυνήγι πουλιών ή ζώων ή με τη σκοποβολή ως άθλημα ούτε είχε αναφερθεί ποτέ στην αγορά πιστολιού ή τουφεκιού με σκοπό την προστασία της κατοικίας μας από την εισβολή κάποιου εγκληματία. Το ίδιο ίσχυε για όλους τους φίλους μου και για τις οικογένειές τους και, παρότι κατά τη δεκαετία του '50 οι εφημερίδες ήταν γεμάτες με ιστορίες σχετικά με γκανγκστερικές δολοφονίες, δεν θυμάμαι ούτε μία περίπτωση που κάποιος από την πόλη να ανέφερε το θέμα των όπλων. Τα νεαρά αγόρια που ζούσαν στην ύπαιθρο κυνηγούσαν άγρια ζώα με τους πατεράδες τους, τα σκληροτράχηλα, εξαθλιωμένα αγόρια των μεγαλουπόλεων επιτίθεντο το ένα στο άλλο με αυτοσχέδια συναρμολογημένα πιστόλια, κερδίζοντας έτσι την ταμπέλα του «ανήλικου παραβάτη», αλλά στον δικό μου, κατά κύριο λόγο γαλήνιο κόσμο των προαστίων, όπου επίσης υπήρχαν αρκετοί παραβάτες, τα όπλα δεν αποτελούσαν πρόβλημα. Ούτε καν κατά τη διάρκεια εκείνων των χρόνων που στην τηλεόραση παίζονταν είκοσι ή τριάντα ταινίες γουέστερν την εβδομάδα και τα χολιγουντιανά στούντιο ξεπετούσαν δεκάδες τεχνικολόρ ταινίες με θέμα την Άγρια Δύση. Ας προσθέσουμε σε αυτές τις άφθονες γκανγκστερικές ταινίες και τηλεοπτικές σειρές που επίσης γυρίζονταν τη δεκαετία του '50 και στις αρχές

της δεκαετίας του '60 και τις εκατομμύρια μικρές και μεγάλες οθόνες από τη μια άκρη της Αμερικής στην άλλη που πλημμύριζαν με σκηνές βίας από πυροβόλα όπλα. Απολάμβανα αυτό το πανδαιμόνιο, όπως όλοι, αλλά όσες σκηνές με πιστολίδια, ενέδρες και θανάσιμα τραυματισμένους άντρες που σφάδαζαν πεσμένοι στο έδαφος κι αν παρακολούθησα, ελάχιστη ήταν η επίδρασή τους επάνω μου. Τα όπλα δεν ήταν παρά απλά σκηνικά βοηθήματα σε προσεκτικά στημένες κινηματογραφικές παραγωγές και το αίμα που χυνόταν από τους πληγωμένους άντρες ήταν κόκκινη μπογιά ή, στην περίπτωση ταινιών και σειρών που γυρίζονταν με ασπρόμαυρο φιλμ, σιρόπι σοκολάτας Hershey's. Το όνειρό μου να ζήσω ως Τεξανός καουμπόης είχε τελειώσει χρόνια πριν και με όσα είχα δει από τις αντίστοιχες του 20ού αιώνα εκδοχές της παλιάς Άγριας Δύσης γνώριζα επίσης ότι δεν είχα την παραμικρή πρόθεση να γίνω γκάνγκστερ, ληστής τραπεζών ή –Θεός φυλάξοι– κυβερνητικός πράκτορας όταν θα μεγάλωνα.

Αν προερχόμουν από διαφορετικό περιβάλλον, είναι απολύτως πιθανό να είχα αποδεχτεί τα όπλα ως αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής μου. Αυτό ακριβώς ισχύει για δεκάδες εκατομμύρια Αμερικανούς σε ολόκληρη τη χώρα και, αν είχα μεγαλώσει οπουδήποτε αλλού, με άλλους γονείς, σε μια άλλου τύπου κοινότητα, και αν ο πατέρας μου με είχε ενθαρρύνει να δω την ενασχόληση με τα όπλα ως μία από τις βασικές επιταγές της ανδρικής ταυτότητας, όντας ένα αγόρι με έμφυτη σκοπευτική δεινότητα, ασφαλώς θα είχα ακολουθήσει το παράδειγμά του με ενθουσιασμό.

Ωστόσο ο πατέρας μου δεν ήταν τέτοιος άντρας, συνεπώς εγώ δεν ήμουν τέτοιο αγόρι. Επιπλέον, υπήρχε κάτι το οποίο δεν γνώριζα, κάτι ουσιώδες, που παρέμεινε θαμμένο καθ' όλη τη διάρκεια της παιδικής μου ηλικίας και κατά τα πρώτα χρόνια της ενήλικης ζωής μου, όμως, μόλις αυτό το πράγμα βγήκε στο φως, συνειδητοποίησα τελικά πόσο πολύ πρέπει να απεχθανόταν τα όπλα ο πατέρας μου και πόσο βαθιά είχε σηματοθετεί η ζωή του από την αγριότητα των όπλων όταν αληθινές σφαίρες πέφτουν σε ένα πραγματικό ανθρώπινο σώμα.

Από τότε που είχα επίγνωση του εαυτού μου γνώριζα ότι ο παππούς μου από την πλευρά του πατέρα μου είχε πεθάνει όταν ο πατέρας μου ήταν μικρός. Είχα δύο γιαγιάδες αλλά μόνο έναν παππού και η σκιά αυτού του απόντος άτομου συχνά κατέκλυζε τις σκέψεις μου, ωθώντας με να κάνω εικασίες σχετικά με το ποιος μπορεί να ήταν αυτός ο άνθρωπος και με το πώς μπορεί να ήταν η όψη του, αφού φωτογραφίες του δεν υπήρχαν πουθενά στο σπίτι μας. Απ' όσο θυμάμαι είχα ρωτήσει τον πατέρα μου σε τρεις διαφορετικές περιπτώσεις τα πρώτα χρόνια της παιδικής μου ηλικίας πώς είχε πεθάνει ο δικός του πατέρας. Πάντοτε μεσολαβούσε μια παύση προτού μου απαντήσει και κάθε φορά η ιστορία που μου αφηγούνταν ήταν διαφορετική από την προηγούμενη. Την πρώτη φορά που ρώτησα μου είπε ότι ο πατέρας του επισκεύαζε τη στέγη ενός ψηλού κτιρίου και είχε σκοτωθεί γλιστρώντας από την άκρη και πέφτοντας στο έδαφος. Τη δεύτερη φορά ότι είχε σκοτωθεί σε ένα κυνηγετικό δυστύχημα. Την τρίτη ότι είχε χάσει τη ζωή του

πολεμώντας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Δεν ήμουν πάνω από έξι ή επτά χρονών, αλλά είχα ζήσει αρκετά, ώστε να ξέρω ότι οι άνθρωποι πεθαίνουν μόνο μία φορά, όχι τρεις, κι ωστόσο για λόγους που δεν κατανοώ πλήρως ποτέ δεν προκάλεσα τον πατέρα μου να δώσει μια εξήγηση για τις αντιφάσεις στις ιστορίες του. Ίσως, επειδή ήταν ένας τόσο απόμακρος, σιωπηλός άνθρωπος, να είχα ήδη μάθει να σέβομαι την απόσταση ανάμεσά μας και να στέκομαι υπάκουα στην άλλη πλευρά του τοίχου που είχε χτίσει γύρω από τον εαυτό του. Ως εκ τούτου το να γκρεμίσω αυτόν τον τοίχο και ουσιαστικά να κατηγορήσω τον πατέρα μου ότι έλεγε ψέματα ήταν έξω από τη σφαίρα του δυνατού. Θυμάμαι αμυδρά να πηγαίνω στη μητέρα μου και να τη ρωτάω σχετικά με τις τρεις ιστορίες που μου είχε πει ο πατέρας μου, αλλά η απάντησή της μου προκάλεσε ακριβώς την ίδια σύγχυση. «Ήταν πολύ μικρός τον καιρό εκείνο» μου είπε «μάλλον δεν ξέρει τι ακριβώς συνέβη». Μα ούτε αυτό είχε λογική. Ο πατέρας μου ήταν ο μικρότερος από πέντε παιδιά και σίγουρα κάποιο από τα μεγαλύτερα αδέρφια του θα του το είχε πει, ακόμα κι αν η μητέρα του είχε αρνηθεί να μιλήσει σχετικά με το θέμα. Ως ο τρίτος μικρότερος από εννέα πρώτα ξαδέρφια, κάποια στιγμή ρώτησα τέσσερα ή πέντε από τα μεγαλύτερα αν τους είχαν πει ποτέ τίποτα για τον θάνατο του παππού μας και ένας προς έναν όλοι είπαν ότι είχαν λάβει το ίδιο είδος διφορούμενων απαντήσεων που είχα εισπράξει κι εγώ. Οι τέσσερις αδερφοί Όστερ και η αδερφή τους είχαν επιλέξει να αποκρύψουν την αλήθεια από τα παιδιά τους και ούτε ένας από εμάς της νεότερης

γενιάς δεν είχε την παραμικρή ελπίδα να λύσει ποτέ το μυστήριο του τι είχε συμβεί στον παππού μας, που είχε πεθάνει πολύ προτού γεννηθεί κάποιος από εμάς.

Πέρασαν χρόνια χωρίς καμία πρόοδο σε οποιοδήποτε μέτωπο κι ύστερα, μέσω ενός απολύτως απίθανου παιχνιδιού της τύχης, που έμοιαζε να ανατρέπει κάθε λογική εικασία σχετικά με το πώς υποτίθεται ότι λειτουργεί ο κόσμος, το 1970 μια από τις μεγαλύτερες ξαδέρφες μου έτυχε να καθίσει δίπλα σε έναν άγνωστο σε μια υπερατλαντική πτήση και ο άντρας αυτός, που είχε μεγαλώσει στην Κενόσα του Γουισκόνσιν και εξακολουθούσε να ζει εκεί, στην ίδια μικρή πόλη όπου είχαν ζήσει οι πατεράδες μας με τους γονείς τους τα χρόνια πριν από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και κατά τη διάρκειά του, αποκάλυψε το μυστικό που είχε μείνει κρυμμένο επί πέντε δεκαετίες. Λαμβάνοντας υπόψη τι είδους άνθρωπος ήταν ο πατέρας μου και το ποιος είχα γίνει πλέον εγώ, δεν του είπα ποτέ το παραμικρό για όλα αυτά ως το τέλος της ζωής του, που ήρθε σχεδόν εννέα χρόνια αργότερα. Γνώριζα αυτό που γνώριζε, μα εκείνος ποτέ δεν έμαθε ότι είχα μάθει. Όποιο κι αν ήταν το κίνητρό του, ο πατέρας μου με είχε προστατεύσει με τη σιωπή του όταν ήμουν μικρός και τώρα που είχε γεράσει ήμουν αποφασισμένος να κάνω κι εγώ το ίδιο γι' αυτόν.

Η αλήθεια συνοψίζεται στο εξής: Στις 23 Ιανουαρίου του 1919, δύο μήνες μετά το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, στις αρχές του τρίτου κύματος της επιδημίας της ισπανικής γρίπης, που είχε ξεσπάσει τα προηγούμενα χρόνια, και μόλις μία εβδομάδα μετά την κύρωση της Δέκατης Όγδοης

Τροπολογίας του Συντάγματος, η οποία απαγόρευε την παραγωγή, τη μεταφορά και την πώληση οινοπνευματωδών ποτών στις Ηνωμένες Πολιτείες, η γιαγιά μου πυροβόλησε και σκότωσε τον παππού μου. Ο γάμος τους είχε διαλυθεί κάποια στιγμή ένα ή δύο χρόνια πριν. Έπειτα από τον χωρισμό τους ο παππούς μου έφυγε από το σπίτι και εγκαταστάθηκε στο Σικάγο, όπου συζούσε πια με μια άλλη γυναίκα, ωστόσο το βράδυ εκείνο, μια Πέμπτη του 1919, είχε γυρίσει στην Κενόσα για να φέρει δώρα στα παιδιά του και κατά τη διάρκεια της επίσκεψής του, που αναμφίβολα προοριζόταν να είναι σύντομη, η γιαγιά μου του ζήτησε να επισκευάσει έναν χαλασμένο διακόπτη στην κουζίνα. Είχαν κλείσει το ρεύμα και, καθώς ο δεύτερος μικρότερος υιός Όστερ κρατούσε ένα κερί για να βλέπει ο πατέρας του στο σκοτεινό δωμάτιο, η γιαγιά μου ανέβηκε στον επάνω όροφο για να βάλει για ύπνο το μικρότερο παιδί της (τον πατέρα μου), πήρε το πιστόλι που είχε κρυμμένο κάτω από το κρεβάτι του μικρού αγοριού και στη συνέχεια κατέβηκε πάλι στο ισόγειο, ξαναμπήκε στην κουζίνα και έριξε αρκετές βολές στον εν διαστάσει σύζυγό της, δύο εκ των οποίων πέτυχαν το σώμα του, η μία στον γοφό και η άλλη, που πρέπει να ήταν εκείνη που τον σκότωσε, στον λαιμό. Οι εφημερίδες της Κενόσα ανέφεραν ότι ο άντρας είχε ηλικία τριάντα έξι ετών, αν και υποψιάζομαι ότι πρέπει να ήταν λίγα χρόνια μεγαλύτερος. Ο πατέρας μου ήταν εξήμισι χρόνων και ο θείος μου, το αγόρι που κρατούσε το κερί και είχε δει τον φόνο με τα μάτια του, ήταν εννέα.

Η γιαγιά μου δικάστηκε ασφαλώς και, όταν εντελώς

απροσδόκητα αθώωθηκε με το ελαφρυντικό της προσωρινής παράνοιας, η ίδια και τα πέντε παιδιά της έφυγαν από το Γουισκόνσιν και κατευθύνθηκαν ανατολικά, ώσπου κατέληξαν στο Νιούαρκ του Νιου Τζέρσι, όπου ο πατέρας μου μεγάλωσε μέσα σε μια διαλυμένη οικογένεια τα ηνία της οποίας κρατούσε μια ευερέθιστη, συχνά ανισόρροπη μητέρα, που εκπαίδευσε τα παιδιά της να μην ψελλίσουν ποτέ ούτε λέξη μεταξύ τους ή σε οποιονδήποτε άλλο σχετικά με όσα είχαν συμβεί στην Κενόσα. Οι πόροι ήταν περιορισμένοι, η καθημερινή ζωή ένας αγώνας και, παρότι και τα τέσσερα αγόρια δούλευαν μετά το σχολείο, η εξασφάλιση του ενοικίου από τον έναν μήνα στον άλλο συχνά ήταν δύσκολη, κάτι που σήμαινε ότι μετακόμιζαν αρκετές φορές τον χρόνο, προκειμένου να ξεγλιστράνε από οργισμένους σπιτονοικοκύρηδες, κάτι που με τη σειρά του σήμαινε ότι τα αγόρια διαρκώς άλλαζαν σχολεία, έτσι όπως προσγειώνονταν ανώμαλα από τη μια γειτονιά στην άλλη. Τόσο πολλές ήταν οι φιλίες που διακόπηκαν, τόσο πολλοί οι πιθανοί δεσμοί που διαρρήχθηκαν, ώστε τελικά το μόνο στο οποίο μπορούσαν να βασίζονται ήταν ο ένας στον άλλο. Δεν επρόκειτο για την εκλεπτυσμένη φτώχεια μιας οικογένειας που είχε ξεπέσει ελαφρώς αλλά για τη σκληρή φτώχεια μιας οικογένειας που είχε πλησιάσει επικίνδυνα τον πάτο, με όλη την επακόλουθη πίεση και αγωνία και τα ξεσπάσματα πανικού που γεννά η διαρκής ένδεια.

Όλα αυτά τα είχε προκαλέσει εκείνο το όπλο και τα παιδιά όχι μόνο δεν είχαν πατέρα, αλλά ζούσαν και με τη γνώση ότι τον είχε σκοτώσει η μητέρα τους. Εντούτοις την

αγαπούσαν – πεισματικά, παθιασμένα και, άσχετα με το πόσο διαταραγμένη μπορούσε να είναι κατά καιρούς ή με το πόσο ιδιόρρυθμα τους συμπεριφερόταν, εκείνα της έμεναν πιστά με μια αφοσίωση που δεν κλονιζόταν ποτέ.

Όταν μιλάμε για πυροβολισμούς σε αυτή τη χώρα, πάντοτε εστιάζουμε τη σκέψη μας στους νεκρούς, σπανίως όμως συζητάμε για τους τραυματισμένους, για εκείνους που επιζούν από τις σφαίρες και συνεχίζουν να ζουν, συχνά με ολέθριες μόνιμες βλάβες: έναν κομματιασμένο αγκώνα που καθιστά ολόκληρο το χέρι άχρηστο, μια θρυμματισμένη επιγονατίδα που μετατρέπει το κανονικό βάδισμα σε επώδυνη χωλότητα ή ένα διαλυμένο πρόσωπο που συναρμολογείται εκ νέου με πλαστική χειρουργική και ένα προσθετικό σαγόι. Ύστερα υπάρχουν τα θύματα των οποίων τα σώματα δεν τα άγγιξαν ποτέ οι σφαίρες, μα που συνεχίζουν να υποφέρουν από τις εσωτερικές πληγές της απώλειας – μια σακατεμένη αδερφή, ένας αδερφός με εγκεφαλική βλάβη, ένας νεκρός πατέρας. Και, αν ο πατέρας σου είναι νεκρός επειδή τον πυροβόλησε και τον σκότωσε η μητέρα σου, αλλά εσύ συνεχίζεις να αγαπάς τη μητέρα σου παρ' όλα αυτά, είναι σχεδόν βέβαιο ότι σταδιακά θα καταλήξεις να ζεις σε ένα καθεστώς τόσο πολλών αντικρουόμενων συναισθημάτων, που ένα κομμάτι σου θα αρχίσει να κατεβάζει ρολά.

Τα τρία μεγαλύτερα παιδιά, που σε μεγάλο βαθμό είχαν ήδη διαπλαστεί όταν συνέβη η δολοφονία, προσαρμόστηκαν πιο εύκολα στη νέα τους πραγματικότητα απ' ό,τι τα δύο μικρότερα, ο πατέρας μου, που ήταν εξίμισι χρονών,

και ο εννιάχρονος τότε θεός μου. Μεγαλώνοντας, το αγόρι που είχε γίνει μάρτυρας της δολοφονίας έγινε ένας επιτυχημένος αλλά βασανισμένος άντρας, που ενέδιδε σε άγριες εκρήξεις οργής και παραδινόταν σε φριχτές κρίσεις οι οποίες συνοδεύονταν από ουρλιαχτά, κραυγές και ανεξέλεγκτο θυμό και μπορούσαν να αποκτήσουν δύναμη τυφώνα και να γκρεμίσουν τοίχους, σπίτια και πόλεις ολόκληρες στα πιο βίαια ξεσπάσματά του. Όσο για τον συνήθως σιωπηλό πατέρα μου, εργαζόταν σκληρά για να μετατρέψει το εργαστήριο επισκευής ραδιοφώνων που διατηρούσε σε κανονικό κατάστημα πώλησης ηλεκτρικών συσκευών και παρέμεινε ένας άνευρος, ανεξάρτητος εργένης που ζούσε στο ίδιο σπίτι με τη μητέρα του ως τα τριάντα τρία του. Το 1946 παντρεύτηκε την είκοσι ενός ετών μητέρα μου, μια γυναίκα την οποία υποτίθεται πως λάτρευε δίχως όμως να μπορεί να την αγαπήσει, διότι τότε πια ήταν ένας μοναχικός, τραυματισμένος άντρας με έναν εσωτερικό κόσμο τόσο θολό, ώστε ζούσε αποκομμένος από τον εαυτό του και από τους άλλους, κάτι που τον καθιστούσε ακατάλληλο για γάμο. Έτσι, τελικά οι γονείς μου χώρισαν και, όποτε συλλογίζομαι την ουσιαστική καλοσύνη του πατέρα μου και το τι άνθρωπος θα μπορούσε να είχε γίνει αν είχε μεγαλώσει υπό διαφορετικές συνθήκες, έρχεται επίσης στον νου μου το όπλο που σκότωσε τον παππού μου – το ίδιο όπλο που κατέστρεψε τη ζωή του πατέρα μου.

Πάρκινγκ του σουπερμάρκετ Safeway.
Τουσόν, Αριζόνα. 8 Ιανουαρίου 2011.
6 άνθρωποι σκοτώθηκαν· 15 τραυματίστηκαν (13 από πυρά όπλου).

Κέντρο Οικογενειακού Προγραμματισμού.
Κολοράντο Σπρινγκς, Κολοράντο. 27 Νοεμβρίου 2015.
3 άνθρωποι σκοτώθηκαν· 9 τραυματίστηκαν.

Πολυκατάστημα Macy's, εμπορικό κέντρο Cascade.
Μπέρλινγκτον, Ουάσινγκτον. 23 Σεπτεμβρίου 2016.
5 άνθρωποι σκοτώθηκαν.

ανέρχεται σε πάνω από εκατό Αμερικανούς που σκοτώνονται από σφαίρες κάθε μέρα. Την ίδια μέση ημέρα άλλα διακόσια και πλέον άτομα τραυματίζονται από όπλα, κάτι που μεταφράζεται σε ογδόντα χιλιάδες τον χρόνο. Ογδόντα χιλιάδες τραυματίες και σαράντα χιλιάδες νεκροί ή εκατόν είκοσι χιλιάδες κλήσεις για ασθενοφόρο και τα αντίστοιχα επείγοντα περιστατικά κάθε δώδεκα μήνες κι ωστόσο το τίμημα της βίας των όπλων φτάνει πολύ πέρα από τα διάτρητα και ματωμένα σώματα των ίδιων των θυμάτων, πολλαπλασιάζεται μέσα από τον όλεθρο που πλήττει τις οικογένειές τους, τους στενούς και τους μακρινούς συγγενείς τους, τους φίλους και τους συναδέλφους τους, τους ανθρώπους στις γειτονιές, στα σχολεία, στις εκκλησίες, στις αθλητικές ομάδες και στις ευρύτερες κοινότητές τους – το απροσμέτρητο σύνολο από ζώες τις οποίες άγγιξε η παρουσία ενός και μόνο ανθρώπου που ζει ή έζησε ανάμεσά τους –, κάτι που σημαίνει ότι ο αριθμός των Αμερικανών που σημαδεύονται άμεσα ή έμμεσα κάθε χρόνο από τη βία των όπλων πρέπει να υπολογιστεί σε εκατομμύρια.

Ένα συγκλονιστικό κείμενο για τη σφαγή που προκαλούν τα όπλα, ένας βαθύς προβληματισμός που σε στοιχειώνει.

Kirkus Reviews

ISBN: 978-618-03-3944-4

9 786180 339444

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 83944

metaixmio.gr

